

19.12.2007

Dnro 1050/4/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Minna Verronen

TERVEYSKESKUKSEN VELVOLLISUUS HUOLEHTIA LÄÄKÄRIN ANTAMASTA HOIDOSTA

1 KANTELU

Kantelija pyysi 26.3.2006 päivätyssä kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan Kansaneläkelaitoksen menettelyn. Kantelijalle oli apteekissa kerrottu, että hän ei saa Kansaneläkelaitokselta lääkekorvausta Keravan terveyskeskuslääkärin sairauden hoitoon määräämän hormonikierukan kustannuksista. Kantelijan mielestä kansalaisia ei kohdella yhdenvertaisesti, jos Kansaneläkelaitos korvaa yksityislääkärin mutta ei terveyskeskuslääkärin sairauden hoitoon määräämän hormonikierukan kustannuksia.

Kantelija oheisti kantelunsa liitteeksi Keravan terveyskeskuslääkärin 10.2.2006 antaman lääkemääräyksen Mirena-merkkisestä hormoniehkäisimestä lääkärin laittamana. Lääkemääräyksen mukaan kyseessä oli sairauden hoito.

3 RATKAISU

3.1 Sovellettava lainsäädäntö

Julkisen vallan on Suomen perustuslain (731/1999) 19 §:n 3 momentin mukaan turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on lain 22 §:n mukaan turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Tämä merkitsee sitä, että julkisen vallan tulee lainsäädäntötoimin, voimavaroja myöntämällä ja toiminnan asianmukaisella järjestämisellä huolehtia siitä, että jokaiselle turvataan riittävät terveyspalvelut.

Terveyspalvelujen saatavuudesta säädetään tarkemmin terveydenhuollon lainsäädännössä. Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 3 §:n 1 momentissa todetaan, että jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon niiden voimavarojen rajoissa, jotka kulloinkin ovat terveydenhuollon käytettävissä. Säännöksellä ei kuitenkaan rajata terveyden- ja

sairaanhoidon järjestämisvelvollisuutta, josta säädetään muun muassa kansanterveyslaissa (66/1972). Kansanterveyslain mukaan kunnan tulee järjestää kunnan asukkaiden sairaanhoito, johon luetaan lääkärin suorittama tutkimus ja hänen antamansa tai valvomansa hoito (14 §:n 1 momentin 2-kohta).

3.2

Kansaneläkelaitoksen menettely

Kansaneläkelaitoksen terveys- ja toimeentuloturvaosaston lausunnon mukaan Kansaneläkelaitos on antanut apteekeille ohjeen, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaan julkisen terveydenhuollon sairaalan ja terveyskeskuksen vuodeosastolla ja poliklinikalla hoidettavan potilaan tarvitsemien ja hänelle annettavien lääkkeiden kustannukset sisältyvät hoitopäivä-, poliklinikka- tai terveyskeskusmaksuun.

Sairausvakuutuslain 2 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään, että sairausvakuutuslain nojalla ei korvata kunnallisen sairaanhoidon yhteydessä annetusta lääkehoidosta aiheutuneita kustannuksia silloin, kun lääkeshoidon antaa avovastaanotolla lääkäri, hammaslääkäri taikka lääkärin tai hammaslääkärin valvonnassa muu terveydenhuollon ammattihenkilö. Lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 50/2004 vp.) täsmennetään, että kunnallisen terveydenhuollon vastuulle kuuluvat vastaanottokäynnillä jatkohoidoksi määrättävät suonien ja nivelen sekä spinaalitalan sisälle annettavat lääkkeet, hormonikierukka sekä lääkärin ihon alle asentamat implantit.

Kannanotto

Edellä todetuilla perusteilla minulla ei ole aihetta epäillä, että Kansaneläkelaitoksen apteekeille antama ohje olisi lainvastainen.

3.3

Keravan terveyskeskuslääkärin menettely

Keravan kaupungin terveyskeskuksen johtavan lääkärin 11.10.2006 antaman selvityksen mukaan hormonikierukka ei ole ollut Keravan terveyskeskuksen lääkevalikoimassa ajankohtana, jolloin kantelijalle asennettiin hormonikierukka. Selvityksen mukaan Keravan terveyskeskustoimintojen talousarviossa lääke- ja hoitotarvikkeiden määrärahoja leikattiin vuoden 2005 talousarviossa. Vuoden 2006 talousarviossa määrärahoja korotettiin. Johtavan lääkärin selvityksen mukaan tieteellisten julkaisujen osoittama, että hormonikierukalla pystytään viivästyttämään tai luopumaan kohdunpoistosta, annettiin henkilökunnalle uusi ohjeistus toukokuussa 2006. Ohjeistuksen mukaan tarkemmin selvityksessä ilmenevien kriteereiden täytyessä terveyskeskuslääkärillä on lupa asentaa hormonikierukka Keravan kaupungin kustantamana. Johtavan lääkärin selvityksen mukaan tilannetta selkeyttäisi sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistus hoidollisista kriteereistä.

Etelä-Suomen lääninhallitus totesi antamassaan lausunnossa, että kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen välistä rajanvetoa lääkehoidon

kustannusten osalta tulisi edelleen selkeyttää, jotta tulkintaongelmilta välttyttäisiin vastaisuudessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö totesi lausunnossaan, että Mirena-merkkinen hormoniehkäisin kuuluu sen tyyppisiin lääkkeisiin, että se laitetaan terveydenhuollon ammattihenkilöstön toimesta. Lausunnon mukaan ei voida ajatella, että potilas itse asentaisi hormonikierukan paikoilleen.

Ministeriö katsoi lausunnossaan, että Keravan terveyskeskus ei ole toiminut asiassa asianmukaisesti. Ministeriön mukaan terveyskeskuksen olisi tullut hankkia kierukka ja asentaa se sekä veloittaa toimenpiteestä kantelijaa voimassa olevan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulainsäädännön mukaisesti. Ministeriö kiinnitti huomiota siihen, että Keravan terveyskeskuksen antaman selvityksen mukaan menettelyä on sittemmin korjattu asianmukaiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö tähdensi lausunnossaan, että hoitoa ei voi evätä vetoamalla kunnan budjettiin. Kunnan on järjestettävä sairaanhoito asianmukaisesti mahdollisesta budjettivajeesta huolimatta.

Kannanotto

Katson Keravan terveyskeskuksen toimineen kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 2-kohdan vastaisesti, kun terveyskeskuksen lääkäri antoi kantelijalle lääkemääräyksen hormonikierukan ostamista varten, vaikka kyse oli lääkärin antamasta hoidosta, josta terveyskeskuksen olisi tullut huolehtia.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen Keravan terveyskeskuksen menettelyn lainvastaisuudesta terveyskeskuksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.